

Minder fra Vorupør

Af JENS SIGGAARD, Tistrup

DET VAR EN MØRK sludfuld november-morgen i 1904, længe før dag, at min far kørte mig fra Ilskov, hvor vi boede, til Herning. Sagen var den, at jeg havde fået plads oppe i Thy hos den bekendte lærer og fiskeeksportør, senere folketingsmand, Munk-Poulsen, Vorupør. Vor nærmeste station var dengang Herning. Hverken Viborg-Herning eller Herning-Holstebro-banen var anlagt dengang. Jeg rejste over Skjern-Struer, med færge over Odde-sund og videre med Thy-banen til Snedsted station. Munk-Poulsen var kørende efter mig. Vi fik kaffe på en afholdsrestauration og kørte så ud i den mørke nat mod Vorupør, hvortil der vel var et par stive danske mil. Jo nærmere vi kom havet, des mere rejste vinden sig. Et heftigt vindstød tog hatten af hovedet på mig, og jeg tænkte: Den ser du aldrig mere. At lede efter den var håbløst, så jeg holdt altså mit indtog i S. Vorupør skole med bart hoved. Et par dage efter, da jeg kørte min husbond til stationen, fandt jeg min hat mellem furerne i en pløjemark. (Jeg fik anskaffet en kasket, som passede bedre til det stormfulde klima).

Landbrug.

Lærer Munk-Poulsen havde købt ca. 10 tdr. land, der lå inde mellem klitterne et godt stykke fra skolen, og bygget sig en lade med ko- og svinestald, som lå lidt fra skolen. Der var 4-5 grisesøer, 4 køer og 1 buk. Dette landbrug skulle jeg bestyre. Mit værelse var i et lille svinehus, som lå tæt udenfor bryggersdøren. Fra dette lille svinehus var der en overdækket gang ned til laden. Mit kammer delte jeg med lærerens ældste søn, Peter. Senere fik jeg bolig nede i laden oven over svinestien. Husholdningen var stor. Foruden forældrene var der 6 børn (så vidt jeg husker, var de to af dem plejebørn), en fhv. gl. købmand, Lykkegaard (førte fiskeriregnskab), 1 hjælpelærer, 2 tjenestepiger og mig.

De ti tdr. land kunne ikke føde besætningen, der foruden køer og svin var et par svære jyske heste, og derfor måtte der købes meget kraftfoder, som vi fik hos en købmand i Hundborg, der også drev landbrug. Det efterår jeg kom, havde Munk-P. foruden roer købt en lille ager hvidkål, som jeg hentede hjem. En del var til eget brug, resten solgte fru Munk-Poulsen til fiskerne. Vi brugte en del lyng i stedet for halm til foder og strøelse, og ikke længe efter, at jeg var kommen i plads, skulle der bjerges lyng. En fisker, der boede ikke langt fra skolen, fik jeg med. Før vi begyndte arbejdet, smed manden sin hue og knælede ned i lyngen, hvor han bad. Fiskerne hjalp os også om sommeren med at bjerge hø i den udtørrede Sjørring Sø, hvor der lå tre gårde. Det var svære, kraftige mænd, disse fiskere. De kunne tage et ordentligt skår med sig i engen. De fleste havde fuldskæg. Godmodige, tunge, alvorlige var de. Til gengæld for hjælpen hjalp vi dem med kørsel. Den mand, som hjalp med lynglåning, pløjede jeg f.eks. en lille ager for i foråret til kartofler.

I Skolens nabolag lå et par mindre landbrug, men ellers var det udelukkende fiskere og enkelte håndværkere og forretningsfolk, der boede her nede ved havet.

Fiskeri.

Det var ved fiskeriet, jeg skulle tjene min løn, d. v. s. jeg skulle køre med fisk fra havet til Sjørring station. Ikke langt fra skolen lå et bådebyggeri. Det skete undertiden, at jeg kørte en båd til landingspladsen, som lå ”dæær na’r i naer Worupør”. Dertil brugtes en lav vogn med brede fælge. En dag kørte jeg ud med denne vogn. Skolebørnene sværmede rundt om vognen, og pludselig faldt lærerens lille søn, Poul, ind under vognen og et hjul gik over ham. Forfærdet så jeg tilbage, men den lille fyr rejste sig af sandet og rystede det af sig. Glad var jeg. Det bløde klitsand havde taget af for stødet. (Poul Munk-Poulsen blev senere lærer og var i mange år borgmester i Herning). Mellem S. og N. Vorupør var der et lille vandløb: ”Brækjær-rind”. Man sagde, at ved nattetid løb der hovedløse grise. - Jeg så ingen.

Fiskerne lagde deres brede rygge under båden, men før de satte den ud, bøjede de deres knæ og bad, rundt om båden. I førstningen kneb det mig at forstå dialekten. I N. Vorupør var der samlet bebyggelse omkring landingspladsen. Der lå pakhus, badehotel, forretninger, skole og kirke. Derfra kørte jeg fisk, om vinteren mest kuller og torsk, der var pakket i kurve og kasser til Sjørring station. Fisken gik til Hamborg og Altona. Fiskerne kom i land ved aftenstid, og så, når den var pakket, måtte vi afsted de ca. 15 km til stationen. Der var sommetider flere vogne i træk; kunne vi nå stationen, inden de lukkede på kroen, fik vi kaffe der; men var der lukket, måtte vi ligge i stalden og gnave på vor mellemmad. En portør hjalp til med at læsse fisken i jernbanevognene.

Når så hestene og vi havde fået et foder, raslede vi afsted hjemad. Alle lys var nu slukket i gårde og huse. Beboerne var forlængst gået til ro. Døsigheden meldte sig. Jeg vågnede op med et gys, når tømmen faldt mig af hånden. Glimtene fra Hanstholm- og Lodbjerg-fyrene lyste ud i den mørke nat, mens det evigt urolige havs buldren kunne høres langt ind i landet.

I dagbrækningen var jeg hjemme, fordrede dyrene og rensede stalden (fru Munk-Poulsen passede selv søerne, men jeg skulle holde dem rene). Når det var besørget, fik jeg morgenmad (kosten var god, der var altid fisk på bordet) og gik så i seng til middag, fodrede så igen og gjorde klar til ny køretur. Men ”war e haw’ gal”, kunne jeg få min nattesøvn. Når det ikke var havvejr, pløjede jeg derude mellem klitterne eller hentede fiskeaffald ved havet og strøede som gødning på agrene. Foruden ”Fiske-Compagniet”, som jeg kørte for, var der et par fiskeeksportører mere i N. Vorupør.

De åndelige forhold.

Jesu ord i Matt. 7, 13-14, syntes ikke at passe på Vorupør. De fleste samledes i kirke og missionshus. Kun enkelte bådelaug fiskede om søndagen. Da pastor N. P. Madsen i en ung alder blev syg, byggede de hellige i Vorupør ham en villa og vel for en del underholdt ham i begyndelsen. Jeg havde af og til en torsk med fra havet, som jeg lagde på hans trappe.

Pastor Madsen var et helliggjort menneske og en beåndet prædikant. Den vinter jeg var der, prædikede pastor Madsen en aften i hovedsognet Hundborg, og der udbrød en vækkelse. - I flere aftener kørte jeg med folk fra Vorupør i stængevogn til Hundborg. Sognepræsten, pastor Nielsen, og N. P. Madsen arbejdede godt sammen og undertiden prædikede pastor Madsen i Vorupør kirke. Det var et tresognepastorat: Hundborg-Jannerup-Vorupør. Missionshuset lå i S. Vorupør. Der var møde søndag eftermiddag og huset var fuldt. Pastor Madsen, Munk-Poulsen eller en anden indledede. Mange mil har jeg kørt med pastor Madsen, når han var ude at holde møder i omegnen. Munk-Poulsen var den eneste, der havde et præsentabelt køretøj derude, så jeg kørte også med fremmede talere, som kom i kirke og missionhus, f.eks. så landskendte talere som grev Holstein og frk. Collet. - Det åndelige liv var præget af pastord Madsens stærke helliggørelsesforkyndelse, der dog førte til enkelte vildskud, så det blev til syndfrihedslære.

Hjemmet i skolen var et godt sted at være. Der blev holdt daglig husandagt. Vi var alle dus med hinanden. Jeg

skulle altid ind til bords, selv om der var "fine" gæster, det voldte jo nogen ulejlighed med at skifte tøj. - Munk-Poulsen var oprindelig fisker før han gav sig til at læse til lærer. M. P. hjalp fiskerne til rette på mange måder. Jeg så dem flere gange, når de kom for at søge hjælp og vejledning. De fandt sig gerne i, at Munk-Poulsen tiltalte dem med faderlig myndighed. Jeg husker en gang han udtalte: "En lærer kan se ud over hvermands næsetip". -

Fru Munk-Poulsen var en kromandsdatter fra Stenbjerg. Hende havde jeg mest at gøre med i det daglige. Jeg er ikke sikker på, om hun ikke befandt sig bedst med landbruget. Munk-Poulsen var tidt på rejse.

1. november 1905 forlod jeg Vorupør, og har ikke set den siden.

Hvordan mon der ser ud i dag i Vorupør?

Endnu stryger den aldrig hvilende vind hen over de øde klitter gennem det stride marehalm, som den altid har gjort - men nu sidder der ingen ung mand og knagfryser på åben hestevogn en mørk vinternat. - Nej, nu kører bilerne den lange vej i minutter, som før tog timer.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1968, side 79-83).